

PG (CBCS) EVEN SEMESTER EXAMINATION, 2023

SANSKRIT

4th Semester

COURSE NO. SANCC – 404 (C)

(Darśanaśāstra)

Full Marks : 70

Pass Marks : 28

Time : 3 hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions

(Answer any five, taking one from each unit)

Unit – I

1. (a) छान्दोग्योपनिषदि कति अध्यायाः सन्ति? उपनिषदियं केन ब्राह्मणेन सह सम्बन्धिता? अस्याः उपनिषदः महावाक्यं किम्? 'वस ब्रह्मचर्य' – कस्योक्तिरियम्? 1+1+1+1=4
- (b) एकेन मृत्पिण्डेन सर्वं मृण्मयं विज्ञातं स्यात् वाचारम्भणं विकारो नामधेयं मृत्तिकेत्येव सत्यम् – प्रसङ्गमुदधृत्य शाङ्करभाष्यदिशा व्याख्यायताम्। 10
2. (a) आरूणि – श्वेतकेतुसंवादः कस्यामुपनिषदि कस्मिन् खण्डे प्राप्यते? त्रीण्येव बीजानि भवन्ति कानिच तानि? 2+2=4
- (b) इदमग्र आसीतदेकमेवाद्वितीयम् – छान्दोग्योपनिषदनुसारेण सृष्टितत्वं व्याख्यायताम्। 10

Unit – II

3. (a) कठोपनिषदि कति अध्यायाः बल्लयश्च सन्ति? अत्र वाजश्रवा किं यज्ञमकरोत्? तस्य पुत्रस्य नाम किमासीत्। 2+1+1=4

(Turn Over)

- (b) कठोपनिषदि वर्णितम् आत्मनःस्वरूपं सविशदं प्रतिपादयत । 10
4. मन्त्रद्वयस्य शाङ्करभाष्यदिशा व्याख्या कार्या - 7x2=14
- (a) न वित्तेन तर्पणीयो मनुष्यो लप्स्यामहे वित्तमद्राक्ष्म चेत्वा । जीविष्यामो यावदीशिष्यसि त्वं वरस्तु मे वरणीयः से एव ।
- (b) श्रवणायादि बहुभिर्यो न लभ्यः
शृण्वन्तोऽपि बहवो यं न विद्युः ।
आश्चर्योऽस्य वक्ता, कुशलोऽस्य लब्धा
आश्चर्यो ज्ञाता कुशलानुशिष्टः
- (c) उत्तिष्ठत जाग्रत प्राप्य वरान्निबोधत । क्षुरस्य धारा निशिता दुरत्यया दुर्गं पथस्तत् कवयो वदन्ति ।

Unit – III

5. (a) ब्रह्मसूत्रकारस्य संक्षेपेण परिचयः दीयताम् । 4
(b) 'अथातो ब्रह्मजिज्ञासा' सूत्रमिदं अथ शब्दार्थनिर्णयपूर्वकं सविशदं व्याख्यायताम् ।
6. (a) ब्रह्मसूत्रे कति अध्यायाः सन्ति कति च सूत्राणि सन्ति? 2
(b) 'जन्माद्यस्य यतः' सूत्रमिदं भाष्यदिशा व्याख्यायताम् । 12

Unit – IV

7. (a) आचार्यशङ्करस्य संक्षिप्त परिचयः प्रदीयताम् । 4
(b) तत्तु समन्वयत्वात् सूत्रमिदं ब्रह्मलक्षणे कथं हेतुः इति भाष्यदिशा व्याख्यायताम् । 10
8. (a) "प्रस्थानत्रयी" इति विषये संक्षेपेण परिचयः दीयताम् । 6
(b) "शास्त्रयोनित्वात्" सूत्रमिदं भाष्यदिशा व्याख्यायताम् । 8

Unit – V

9. (a) भामतीटीकाकारस्य परिचयः संक्षेपेण दीयताम् । 5
(b) अध्यासलक्षणं भामतीदिशा निरूप्यताम् । 9
10. (a) भामतीटीकायाः वैशिष्ट्यं संक्षेपेण लिख्यताम् । 5
(b) "स्मृतिरुपपूर्वदृष्टावभावः" लक्षणमिदं व्याख्यायताम् । 9

***